

ZAPISNIK 2. seje Nacionalne skupine za digitalni evro

Datum in čas seje: 26. 4. 2024, od 10:00 do 12:00

Lokacija seje: Banka Slovenije

Prisotni člani: Marko Pahor (predsedujoči Nacionalni skupini deležnikov za digitalni evro – NSD digitalni evro), Dean Čerin (Trgovinska zbornica Slovenje), Aida Kamišalić Latifić (Ministrstvo za digitalno preobrazbo), Andreja Kert (Državni zbor Republike Slovenije – Odbor za finance), Urška Kos (Uprava Republike Slovenije za javna plačila), Aleksander Kurtevski (Bankart d. o. o), Nikolina Prah (Ministrstvo za finance), Stanislava Zadravec Capriolo (Združenje bank Slovenije)

Ostali prisotni: Simon Anko, Ana Jaklič, Martin Pezdir in Anja Rijavec Uršej (vsi Banka Slovenije).

Odsotni člani: Marko Tretnjak (Zveza potrošnikov Slovenije)

Dnevni red:

1. Uvodni nagovor in potrditev dnevnega reda
2. Digitalni evro in morebitne sinergije z obstoječimi plačilnimi instrumenti
3. Offline digitalni evro
4. Tour de table
5. Razno
6. Zaključek

1. Uvodni nagovor in potrditev dnevnega reda

Predsedujoči M. Pahor je uvodoma pozdravil prisotne in predstavil dnevni red.

Sklep 1: NSD za digitalni evro je potrdil dnevni red 2. seje NSD digitalni evro.

2. Digitalni evro in morebitne sinergije z obstoječimi plačilnimi instrumenti

V kontekstu predstavitve digitalnega evra in morebitnih sinergij z obstoječimi plačilnimi instrumenti je A. Kurtevski predstavil svojo vizijo digitalnega evra¹. Predstavil je svoj pogled na digitalni evro s spletno povezavo (t. i. online digitalni evro). Transakcija z digitalnim evrom s spletno povezavo bi se poravnala v nekaj sekundah, pri čemer bi se pred izvršitvijo transakcije preverilo stanje na računu digitalnega evra plačnika, potem bi se izvedla poravnava in denarna sredstva bi se takoj prenesla med računoma digitalnega evra plačnika in prejemnika plačila. Digitalni evro brez spletne povezave (t. i. offline digitalni evro) bi deloval kot digitalni ekvivalent gotovine, kjer bi se denarna sredstva lahko prenašala neposredno med napravami plačnika in prejemnika plačila. V predstavitvi je A. Kurtevski omenil vlogo deležnikov digitalnega evra, predvsem vmesnih institucij (posrednikov oziroma ponudnikov plačilnih storitev), ki bi skrbeli za odobritev in ukinitvev dostopa uporabnikov ekosistema digitalnega evra (t. i. onboarding in offboarding), polnjenje računov digitalnega evra, avtentikacijo uporabnikov in transakcij, ter ECB oziroma Evrosistema, ki bi vodil glavno knjigo digitalnega evra in skrbel za poravnavo transakcij. Višina provizij pri digitalnem evru za trgovce bi bila po mnenju A. Kurtevskega podobna stroškom obdelave gotovine. Del zneska skupnih provizij, ki bi jih plačal trgovec, bi prejel ponudnik za sprejem digitalnega evra pri trgovcu (t. i. pridobitelj), del pa distributer digitalnega evra (ponudnik plačilnih storitev). Evrosistem bi kriil svoje lastne stroške. Storitve bi bila brezplačna za fizične osebe, bi pa lahko bile storitve ponudnikov plačilnih storitev (posrednikov) z dodano vrednostjo plačljive. Nadalje je predstavil primerjavo plačilnih instrumentov: gotovina, plačilna kartica, kreditno plačilo, takojšnje plačilo in digitalni evro. Zaključil je s ključnimi izzivi digitalnega evra in dodal, da bi morala biti takojšnja plačila standardizirana v evropskem bančnem prostoru.

A. Kamišalić Latifić je izpostavila opažanje, da se pojavljajo težave majhnih trgovcev glede kartičnega plačevanja zaradi visokih provizij, in da zato nekateri želijo opustiti ta način plačevanja. Zdi se ji pomembno, da dosežemo čim več kartičnega oziroma elektronskega plačevanja. Vprašala je, kakšna

¹ Predstavljeno je bilo osebno mnenje A. Kurtevskega, ki ne odraža nujno dejanskega stanja Evrosistemovega projekta Digitalni evro.

bo provizija pri digitalnem evru. A. Kurtevski je povedal, da je po njegovem mnenju eden izmed ciljev projekta digitalni evro, da bo digitalni evro cenovno ugoden za trgovce. Omenil je, da imajo trgovci stroške tudi s sprejemanjem gotovine kot načina plačila in da bodo stroški digitalnega evra za trgovce podobni tem in bi morali odražati realne stroške.

A. Rijavec Uršej je omenila, da se s predlogom Uredbe o uvedbi digitalnega evra želi ohraniti konkurenčnost plačil z digitalnim evrom v primerjavi z drugimi plačilnimi metodami. M. Pahor je omenil, da so razlike v provizijah za trgovce med državami velike. Dodal je, da bo prehod na takojšnja plačila prinesel velike spremembe tako za ponudnike plačilnih storitev kot tudi za trgovce, saj trenutni računovodski sistemi slednjih niso pripravljene na obdelavo velikih količin transakcij in poravnave v realnem času.

N. Prah je povedala, da končni uporabniki vidijo dodano vrednost takojšnjih plačil. Omenila je, da so nekatere države članice izrazile željo, da se uporabi obstoječa infrastruktura takojšnjih plačil tudi pri digitalnem evru (namesto da bi razvijali nove od začetka). Pojasni še, da se je oblikovala tudi iniciativa EPI (op. European Payments Initiative), ki jo je sprožilo nekaj evropskih bank in podjetj za finančne storitve, z namenom vzpostavitve novih rešitev pri takojšnjih plačilih v EU. Opozorila je tudi na razlike v pristopu držav članic glede plačljivosti osnovnih storitev pri fizičnih osebah. Nekatere države članice namreč menijo, da bi morale biti osnovne storitve z digitalnim evrom plačljive za fizične osebe, a večina držav članic (tudi Slovenija) vztraja na brezplačnih osnovnih storitvah in meni, da je to ena pomembnejših lastnosti uporabe digitalnega evra za fizične osebe. A. Kurtevski je odgovoril, da odločitve o shemi digitalnega evra ne bi smele biti prepuščene zasebnemu sektorju.

D. Čerin je omenil, da je potrebno ločiti male in velike trgovce, pri čemer bi se slednji lažje prilagodili. A. Kurtevski je poudaril, da ECB upošteva te razlike in posluša mnenja različnih deležnikov, tudi iz trgovske sfere.

S. Zadavec Capriolo je izpostavila, da je za učinkovito implementacijo digitalnega evra ključno izkoristiti obstoječo infrastrukturo takojšnjih plačil, tudi z vidika stroškov. Izrazila je skrb, da če ECB ne bo imela popolnega nadzora nad infrastrukturo, digitalni evro ne bo funkcioniral in bo to lahko dolgoročno pripeljalo do visokih stroškov. Vprašala je, kakšna bo vloga ECB pri poravnava, in ali bo zagotavljala izvrševanje medvalutnih plačil.

S. Anko je pojasnil, da Evrosistem razvija model provizij, pri čemer raziskuje tudi primerljive rešitve. Ob tem je omenil, da Evrosistem preučuje možnosti obvladovanja velikih količin transakcij in želi zagotoviti, da bo infrastruktura kos predvidenim obremenitvam. Dodal je, da je Flik pri nas odlična rešitev, a deluje le na področju Slovenije. Digitalni evro bi bilo mogoče uporabljati na celotnem evroobmočju, plačila bi bila takojšnja. Kar se tiče čezmejnih plačil in interoperabilnosti med različnimi centralnobančnimi valutami, to področje proučuje Banka za mednarodne poravnave, prek t. i. »unified ledger«, a je iniciativa še v začetni fazi. M. Pahor je izpostavil vprašanje izbire menjalnega tečaja v kontekstu različnih valut pri digitalnem evru. Omenil je, da je za digitalni evro predvidenih več modulov, ki jih bo večinoma upravljal Evrosistem.

S. Zadavec Capriolo je pripomnila, da so pri kartičnih plačilih tečaji določeni na trgu, in vprašala, ali bi se podoben mehanizem lahko uporabil tudi za različne centralnobančne digitalne valute (CBDC-je). S. Anko je pojasnil, da vsi vidiki digitalnega evra še niso določeni, še manj pa so dorečeni širši sistemi izmenjave CBDC-jev. A. Uršej Rijavec je dodala, da je priprava tehničnih rešitev za izmenjavo različnih CBDC-jev precej enostavnejša kot bo ureditev pravno-političnih okvirov tovrstnih rešitev.

S. Anko je pripomnil, da bo za uspeh digitalnega evra potrebno tudi usposabljanje digitalno manj pismenih, ena možnost za opravljanje te naloge bi lahko bile v luči predvidene obveznosti držav članic tudi upravne enote. U. Kos je dodala, da bi lahko na Upravi za javna plačila koordinirali usposabljanja, ki bi jih potem opravljali na upravnih enotah ali občinah. Vprašala je, ali bi se lahko fizične osebe, ki nimajo plačilnih računov, izognile izvršbi nadenarna sredstva v obliki digitalnega evra. A. Uršej Rijavec je odgovorila, da bo po sprejetju zakonodaje EU na področju digitalnega evra na nacionalni ravni potrebno urediti vse implikacije, ki jih prinašajo nove oblike plačevanja na zasebno pravnem področju (izvršba, postopki zaradi insolventnosti itd.).

M. Pezdir je izpostavil, da takojšnja plačila niso zelo razširjena in vprašal A. Kurtevskega, ali je digitalni evro s spletno povezavo lahko spodbuda, da bi prešle vse banke na sistem takojšnjih plačil kot »default«

opcijo. Izpostavil je, da je shema SCT Inst precej tehnična. Lahko bi se jo vzelo kot osnovo, vendar bi bile potrebne prilagoditve za digitalni evro. A. Kurtevski je odgovoril, da so razlogi za nepopolno implementacijo takojšnjih plačil v bankah subjektivni. Izpostavil je tudi težave trgovcev, v primeru, da bi se vsako prejeto plačilo poravnalo individualno in takoj, saj njihovi sistemi na to trenutno niso prilagojeni. Rešitev bi bila vmesna baza, ki zbira plačila in jih vsake pol ure pošlje v finančni sistem trgovca, vendar banke niso bile pripravljene investirati v tako rešitev. Poudaril je, da bi morala biti takojšnja plačila interoperabilna po celotnem evrskem območju in da bi se morale banke prilagoditi.

Sklep 2: NSD za digitalni evro se je seznanil s predstavitvijo A. Kurtevškega o digitalnem evru in morebitnih sinergij z obstoječimi plačilnimi instrumenti.

3. Offline digitalni evro

M. Pahor je predlagal, da se predstavitev odloži na naslednjo sejo.

Sklep 3: NSD za digitalni evro je odložil seznanitev s tematiko digitalnega evra brez spletne povezave na naslednjo sejo.

4. Tour de table

M. Pahor je predstavil aktivnosti s področja digitalnega evra, predvsem aktivnosti Delovne skupine Evrosistema na visoki ravni za digitalni evro, katere član je tudi sam. Povedal je, da se je na začetku projekta o digitalnem evru razmišljalo kot o računu, zdaj pa se ga bolj omenja kot digitalno gotovino. Dodal je, da je bila najpomembnejša tematika na nivoju omenjene skupine v zadnjem času zasebnost pri plačevanju z digitalnim evrom. Po nekaj mesecih razprav so se odločili za cilj digitalnega evra z najvišjo možno stopnjo zasebnosti. Dodatno je trenutno v postopku prvi korak javnega naročanja za pet komponent tehnične platforme digitalnega evra, pri čemer je bil odziv ponudnikov presenetljivo pozitiven. Sama ocena ponudb je trajala dlje časa, kot smo v Evrosistemu pričakovali, vendar naj ne bi vplivala na časovnico projekta. Razprave so se nanašale tudi na višino limitov na stanja digitalnega evra posameznikov. Predlagano je bilo ločevanje višine limitov za digitalni evro brez spletne povezave in digitalni evro s spletno povezavo, vendar trenutno še preučujejo potencialne posledice takega pristopa. Tudi možnost, da bi uporabniki imeli več računov, je še v fazi raziskovanja.

M. Pezdir je omenil javne razpise, kjer je bil maksimalni možen skupni znesek plačila s strani Evrosistema razvijalcem za pet komponent omenjene tehnične platforme digitalnega evra, 1,1 milijarde evrov. Ob tem je A. Rijavec Uršej poudarila, da ne glede na omenjene razpise odločitev o izdaji digitalnega evra še ni bila sprejeta in je tudi ne prejudicira. M. Pahor je poudaril, da bodo stroški Evrosistema nastali ob morebitnih sklenitvah pogodb s podjetji, do česar pa zaenkrat še ni prišlo.

A. Kamišalić Latifić je izrazila mnenje, da z vidika uporabniške izkušnje višina limita za digitalni evro s spletno povezavo ne bi smela biti omejena, medtem ko bi za digitalni evro brez spletne povezave morala biti. M. Pahor je opozoril na izzive pri določanju limita, zlasti v povezavi s finančno stabilnostjo. S. Zadravec Capriolo je izpostavila, da so limiti smiselni z vidika finančne stabilnosti.

M. Pahor je omenil, da so bili vtujini omenjeni podračuni za takojšnja plačila, kar bi lahko bil relevanten model tudi za digitalni evro. A. Rijavec Uršej je dodala, da povprečni uporabnik ne bi zaznal razlike pri plačevanju, četudi bi bil limit postavljen na 1000 evrov, saj bi se manjko likvidnosti pretil s povezanega plačilnega računa uporabnika pri ponudniku plačilnih storitev (t. i. funkcionalnost slapu). A. Kurtevski je poudaril, da bi morala biti uporabniška izkušnja takšna, kot da limita sploh ni. N. Prah je opozorila, da je ECB predlagala en račun digitalnega evra na posameznika, vendar se države članice v okviru usklajevanja predloga Uredbe o uvedbi digitalnega evra v Svetu EU niso strinjale in vztrajajo pri možnosti več računov digitalnega evra za fizične osebe.

M. Pahor je povedal, da se projekt premika naprej, pri čemer je A. Rijavec Uršej poudarila, da tudi razprava v Svetu EU in v Evropskem parlamentu glede predloga Uredbe o uvedbi digitalnega evra napreduje, vendar soglasje še ni bilo doseženo. V Evropskem parlamentu se bo razprava nadaljevala po volitvah. N. Prah je izpostavila, da je bilo veliko razprav o preprečevanju pranja denarja in potrebi po nadzoru, medtem ko S. Zadravec Capriolo meni, da bi morala imeti ECB čim več pooblastil, vključno z infrastrukturo digitalnega evra. M. Pahor je pojasnil, da sama upravljavska struktura digitalnega evra ne bo tako zelo drugačna od TARGET infrastrukture. A. Rijavec Uršej je dodala, da prvi del pripravljalne

faze projekta Digitalni evro teče do jeseni 2025, in da je želja, da bi bila do takrat sprejeta pravna podlaga.

5. Razno

Brez razprave.

6. Zaključek

/

Naslednja seja NSD digitalni evro bo predvidoma septembra 2024.

Zapisnik pripravil Sekretariat NSD digitalni evro, maj 2024.